

Fransada Mühim Bir Tabîî Gaz Keşfi

Son aylar zarfında Fransa'nın Haute-Garonne mıntakasında kâin Saint - Gaudens eyaleti civarındaki Saint - Marcet antiklinali da j cihazı vasi t asil e Fransa Millî Mayî Mah- üzerinde mühim bir tabîî gaz yatağı keşfe - dilm.ştir. Burada, sene başından beri, Ame- rikadan satın alınan büyük bir «rotary» son- rukat Ofisi tarafından petrol araştırmaları

yapılmakta idi. Sondaj mahallini intihap et- mek üzere evvelâ burada kısa bir jeofizik etü- dü yapılmış ve bundan alınan neticeler civar mıntakada yapılan küçük forajlarla teyit edilmişti. Burada önce bir yatkın antiklinal üzerinde bir sondaj yapılmış ve terkedilmiş- tir. Bir teşekkülün zirvesinde (antiklnalin- de) yapılan ikinci sondaj, 1.520 - 1530

metre derinlikte yüksek tazyikli bir tabii gaz yatağına varmıştır. İntişar eden gazın miktarı yevmî 200.000 m³ tahmin edilmektedir.

Bir çok petrol tarlalarında mevcut bulunan bu gibi kuyulardan çoğunun gazdan başka bir şey vermemiş olmalarına rağmen salâhiyet sahibi mütehasıslar burada 1000 metre kadar daha derinde, bir petrol yatağı bulunduğuna inanmaktadırlar. Buna binaen Montpellier civarında çalışan ikinci büyük «rotary» nin de derhal buraya nakledilerek antiklinalin yamacı üzerinde ikinci bir sondaj yapılmasına karar verilmiştir.

Bu işin evveliyatı şöyledir: Uzun senelerdenberi Prof. Leon Bertrand ve talebeleri dikkatlerini Pirene mıntakasına tesbit etmişlerdi. Bu zevat, yaptıkları tetkikleri 1925 senesinde müsbet bir neticeye vardırırmışlar ve Saint - Marcet mıntakasının Fransada bir petrol yatağı barındırmaya en müsait saha olduğunu bir raporla bildirmişlerdi.

Bu tetkikler, «Pirene dağlarının şimal kenarı boyunca, bir çok klasik petrol yatakları tevhit etmiş olan «avant - fosse» lara müşabih bir iltivah silsile «avant - fosse» u mevcudiyetine dair» isimli bir rapor şeklinde 1937 senesinde toplanan ikinci Dünya Petrol Kongresine arzedilmiştir. Raporun müellifleri şu şekilde mütalâa yürütmekte idiler :

Bu «avant - fosse», gerek teressübatın teşekkül tarzı ve fasiyesi, gerek burada rastlanılan tektonik şartlar dolayısıyla iltivah silsileler kenarlarında kâin petrol mıntakalarının esas vasıflarını haiz bulunmaktadır. Saint - Gaudens'de henüz her hangi bir emare tesbit edilmemiştir, fakat hâlâ baki olan kalın Senoniyen marnları örtüsü bunu izah edebilir. Bir çok mıntakalarda bu şekilde sımsıkı kapalı olan ve satıhta hiç bir emare arzetmiyen petrol yatakları keşfedilmiştir (Oklahoma).

Bu keşif Fransada alâkadar mahfillerde

şayanı dikkat bir heyecan tevhit etmiştir. Bunun başlıca sebebi tabiatile mühim bir millî servet menbainı kavuşmak ümididir. İkinci sebep te bu keşfin ehemmiyetli bir meseleyi halletmiş olması ve aynı zamanda esaslı bir iktisat meselesinin yeniden ortaya atılmasını intaç etmiş bulunmasıdır.

Halledilen mesele şudur : Hemen hemen bütün memleketlerde, millî servet menbalarını uzun vadeli ilmî ve teknik tetkiklerle tesbit etmeye matuf teşekküllere karşı efkârı umumiye menfi bh cephe alır. Efkârı umumiye göre, her hangi bir millî işe tahsis edilen para az çok kısa bir zamanda sermesini vermelidir; böyle olmıyan işlere yatırılan sermayeler israftan ibarettir. İşte Saint - Marcet keşfi, bu şekilde düşünen ve ehemmiyetini idrâk edemedikleri taazzuvarı kösteklenmiye çalışan kimselerin ağzını kapatmıştır. Açılan kuyuyu ziyaret eden Fransa Nafia Nazırı, Millî Mayî Mahrukat ofisinin bu işte oynadığı nolü tebarüz ettirerek ofisi övmüş ve aynen şu sözleri sarfetmiştir : bu keşfin ilk neticeleri şudur : Efkârı umumiye tatmin için Ofis lağvedilmişti, fakat bugün başarılan iş ofisi yeniden kuruyor. Bundan sonra, nazır petrol araştırma - lan müdürünü Legion d'Honneur nişanı ile taltif etmiş ve açılan kuyuya da ofis müdürünün ismini vermiştir.

Keşfin ihdas ettiği iktisadî mesele ise, bu keşfi müteakip hükümetin keşif sahasındaki araştırmaları kendisine tahsis etmesinden ve böylece bulunması muhtemel petrolün istismarını inhisara almak istediğini anlatmış olmasından doğmaktadır. Buna itiraz edenler sureti umumiyede devletçilik aleyhindeki delilleri saymakta, buna misal olarak muhtelif memleketlerdeki işletme tarzlarını göstermekte ve bilhassa son keşfi intaç eden devlet araştırmalarından evvel bu işe bir çok hususî sermayeler döküldüğünü hatırlatmaktadırlar.